

Llei de tinença i de protecció d'animals

Atès que el Consell General en la seva sessió del dia 30 de juny de 1998 ha aprovat la següent:

Llei de tinença i de protecció d'animals

Exposició de motius

L'aparició, en les societats avançades com la nostra, de moviments de defensa i protecció dels animals, i la manca d'una normativa exhaustiva, globalment estructurada i amb una finalitat proteccionista, ha portat els poders públics a assumir-la com un repte ineludible, i a acollir la responsabilitat principal de custodiar l'entorn natural en què la humanitat es desenvolupa, tot vetllant per una política científica i sanitària adequada.

La consideració dels animals com a éssers vius capaços de patir, i la superació de tota visió de la humanitat com a posseïdora de drets absoluts i il·limitats que permeten la pràctica de conductes destructives sobre els animals, juntament amb la convicció que és necessari evitar als animals patiments innecessaris, ha arrelat intimament en el sentiment de la societat andorrana, la qual, sense cap mena de dubtes, refusa tot tipus de tractament cruel i degradant per als animals.

La societat andorrana no és aliena al moviment de sensibilització a favor del reconeixement dels principis de respecte, defensa i protecció dels animals, cosa que exigeix, en consonància amb els

convenis i els tractats internacionals, la promulgació d'un marc legal adequat, no existent fins avui, que reculli, garanteixi i promogui els dits principis. Així mateix, és voluntat de la Llei augmentar aquesta sensibilitat, ja present a la nostra societat des de sempre, i establir les bases per a una educació que promogui l'adopció de comportaments més humanitaris i propis de la societat moderna que som.

Aquesta Llei s'inspira en els principis dels diferents convenis internacionals existents en la matèria. Hi ha dues grans categories d'animals, la regulació jurídica de les quals ha de ser clarament diferenciada: d'una banda, hi ha la fauna autòctona, que és patrimoni de tothom, i de l'altra, hi ha els animals que viuen en l'entorn humà, normalment sota la seva propietat o la seva possessió.

És funció de l'Estat, tal com diu l'article 31 de la nostra Constitució, vetllar per la utilització racional de tots els recursos naturals, i defensar la flora i la fauna autòctones. Aquesta Llei pretén, en compliment d'aquest precepte constitucional, iniciar un camí de protecció dels animals en general, i també de la fauna autòctona. Així mateix es considera de gran importància la Llei de tinença d'animals aprovada pel Consell General el dia 2 de febrer de 1988, que serveix de base per a aquest nou text legal.

L'objectiu d'aquesta Llei és la protecció dels animals, tant domèstics com salvatges. Recull, d'una banda, les atencions mínimes que han de rebre els animals, des del punt de vista higiènic i sanitari, així com les condicions de la tinença, la venda i el manteniment amb la finalitat de garantir uns mínims de bon tractament. També és un objectiu d'aquesta Llei la regulació de la inspecció i la vigilància, les obligacions dels posseïdors, els centres d'acollida o les instal·lacions per al seu manteniment temporal. D'altra banda, es pretén protegir i gestionar la diversitat de la fauna autòctona, preservar la riquesa animal que viu en estat salvatge a les muntanyes i els boscos del nostre país, i establir una normativa molt avançada en el terreny del comerç d'espècies salvatges de fauna no autòctona.

Aquesta Llei fixa com a principi fonamental de protecció dels animals domèstics el de possessió i tinença responsable,

de manera que els afectats assumeixin la cura dels animals en tots els aspectes de la Llei com la contraprestació humana deguda als animals davant l'afecte o la utilitat que aporten al seu company o al seu posseïdor.

La Llei està dividida en cinc títols. Al títol I es regulen les disposicions generals en què s'estableixen les relacions d'afectació entre l'home i l'animal i viceversa. També és important l'establiment de centres que alberguen, comercialitzen i tracten els animals, denominats i registrats sota el nom de nuclis zoològics, i es té cura especial dels aspectes relatius a la higiene i al transport. Al títol II es recullen les qüestions relatives a la sanitat d'animals, bàsicament la seva influència en l'home.

En els títols III i IV es regulen, respectivament, les condicions de maneig, tinença i venda dels animals domèstics i tot el que fa referència als animals salvatges, tant si són de fauna autòctona com de fauna no autòctona.

Finalment, el títol V i el títol VI regulen la part imperativa necessària per al compliment pràctic de la Llei, com ara la inspecció i el control i la tipificació d'infraccions i les sancions corresponents.

Caldrà, no obstant això, perquè el sistema jurídic de protecció d'animals sigui complet, que es facin els desplegaments reglamentaris corresponents que permetin concretar i aplicar a la realitat quotidiana el sentit general de la població que dimana d'aquesta Llei de protecció d'animals.

Títol I. Disposicions generals

Article 1

Objecte

1.1 Aquesta Llei té per objecte establir normes per a la protecció dels animals, la tinença, el tracte, el maneig, el comerç i l'aprofitament dels animals domèstics, ja siguin de companyia o de renda, i dels animals salvatges, tant si són de fauna autòctona com de fauna no autòctona.

1.2 L'àmbit d'aplicació d'aquesta Llei no s'estén a les activitats de caça i pesca,

que es regulen per les seves disposicions particulars.

Article 2
Obligacions dels propietaris i dels posseïdors

2.1 Qualsevol persona que sigui propietària o posseïdora d'un animal té l'obligació de proporcionar-li l'alimentació i les cures adequades, tant en el tractament preventiu de malalties com en el guariment, d'aplicar aquelles mesures sanitàries i de transport reglamentàries i de facilitar-li un allotjament d'acord amb les exigències de la seva espècie.

2.2 Qualsevol persona que sigui propietària o posseïdora d'un animal és responsable dels danys, els perjudicis i les molèsties que aquest pugui ocasionar a les persones i als béns públics o privats.

2.3 Els propietaris d'animals inclosos en la llista d'espècies que, a tal efecte, s'estableixi reglamentàriament, han de contractar i mantenir en vigor una pòlissa d'assegurances amb una companyia legalment establerta al Principat que cobreixi la responsabilitat civil pels danys i els perjudicis que l'animal pugui ocasionar a tercers.

2.4 Qualsevol persona que sigui propietària o posseïdora d'un animal té l'obligació d'adoptar les mesures necessàries perquè aquest no embruti les vies i els espais públics i de retirar immediatament les matèries fecals.

Article 3
Transport, importació i exportació

Les condicions de transport, importació i exportació s'estableixen reglamentàriament.

3.1 Tota importació d'animals requereix l'autorització d'entrada per mitjà del departament del Govern que tingui les competències assignades. L'autorització d'entrada es lliura després de la presentació de la documentació corresponent, que s'estableix reglamentàriament.

3.2 Tota exportació requereix l'autorització de sortida per mitjà del departament del Govern que tingui les competències assignades. L'autorització de sortida es lliura després de la presentació de la documentació corresponent, que s'estableix reglamentàriament.

Article 4
Actuacions prohibides

Queden prohibides les actuacions següents:

4.1 Maltractar o agredir físicament els animals o sotmetre'ls a qualsevol altra pràctica que els provoqui sofriments o danys injustificats.

4.2 Abandonar un animal.

4.3 Mantenir-los en instal·lacions inadequades des del punt de vista higiènic i sanitari.

4.4 Mantenir-los en estat de desnutrició o assedegats sense una prescripció facultativa.

4.5 Mutilar-los, excepte en aquells casos en què sigui necessari per raons mèdiques justificades, o per mantenir les característiques de raça; en aquest cas la mutilació ha de ser feta per un veterinari legalment establert.

4.6 Donar-los com a premi o en compensació d'altres adquisicions.

4.7 Vendre'ls als menors d'edat no emancipats sense l'autorització del pare, la mare o el tutor.

4.8 La venda ambulat d'animals fora dels mercats i les fires legalitzades.

4.9 L'accés d'animals a tota mena de locals destinats a la fabricació, l'emmagatzematge, el transport i la manipulació d'aliments.

4.10 La circulació i la permanència d'animals en les piscines públiques.

4.11 Obligar-los a treballar o a produir en cas de malaltia o desnutrició, així com una sobreexplotació que posi en perill la seva salut.

4.12 Subministrar-los substàncies no permeses amb la finalitat d'augmentar el seu rendiment o la seva producció.

4.13 Alienar a títol oneros o gratuït animals amb destinació diferent al sacrifici sense la diligència oportuna en la seva documentació sanitària si pateixen malalties parasitàries o infectocontagioses en període d'incubació.

Article 5
Activitats prohibides

5.1 Es prohibeix l'ús d'animals en espectacles, lluites i altres activitats si aquests els poden ocasionar sofriment o ferir la sensibilitat de les persones que els contemplen.

5.2 Es prohibeix el tir al gall, la lluita de galls i la de gossos, les curses de braus amb mort i altres pràctiques similars.

Article 6
Activitats regulades

La celebració de competicions de tir al colom es practicarà en camps homologats i sota el control del Govern i de la federació respectiva.

Article 7
Estada d'animals en establiments de concurrència pública i en transports d'ús públic

Els propietaris d'establiments de concurrència pública com hotels, pensions, restaurants, residències, bars, cafeteries, caves, magatzems, botigues, així com el transport públic, taxis i similars, hi poden prohibir l'accés i la permanència d'animals, excepte si es tracta de gossos pigalls.

Article 8
Sacrifici dels animals i controls especials

8.1 Si un animal ha de ser sacrificat, s'han d'utilitzar els mètodes que impliquin el sofriment mínim i que provoquin una pèrdua de la consciència immediata.

8.2 El sacrifici s'ha de fer sota el control d'un veterinari legalment establert.

8.3 Correspon al Govern establir les normes de sacrifici.

8.4 Sense perjudici del que disposen els apartats 1 i 2, quan es tracti d'animals de renda criats a casa, per a consum personal (sempre que no se'n derivi, doncs, cap mena de comercialització), es poden sacrificar pels sistemes tradicionals.

8.5 En casos especials en què s'hagi de controlar la població d'una espècie o bé un individu d'aquesta que hagi esdevingut perjudicial per a altres poblacions animals, l'agricultura, la ramaderia, l'ecosistema, així com per raons de sanitat

animal i/o de salut i de seguretat pública, el Govern estableix reglamentàriament les condicions quant a zones, períodes, mètodes i persones autoritzades, per realitzar el control i eventualment el sacrifici.

Article 9

Nuclis zoològics

9.1 Amb la finalitat d'assegurar el manteniment de les condicions d'habitabilitat, higièniques i sanitàries i de protecció adequades de les espècies, els centres i els establiments que alberguin, comerciïn, tractin i/o on es reproduïxin animals, tant domèstics com salvatges, s'han de registrar com a nuclis zoològics.

9.2 Queden exclosos, pel que fa a l'apartat anterior, els animals de renda, tal com es defineixen en l'article 27.1 i que queden previstos en el capítol II.

9.3 A l'efecte d'aplicació dels apartats anteriors, es crea el Registre de Nuclis Zoològics, que depèn del Departament d'Agricultura i del Departament de Medi Ambient. En aquest Registre s'han d'inscriure els centres i els establiments —que pel que fa a la seva ubicació siguin degudament autoritzats pel Comú corresponent— d'animals següents:

- a) Nuclis que alberguin animals domèstics
- b) Nuclis que alberguin animals salvatges, de fauna autòctona
- c) Nuclis que alberguin animals salvatges de fauna no autòctona

9.4 Per reglament, el Govern ha de classificar i establir les condicions d'atorgament de l'autorització de nucli zoològic, segons els punts 1 i 2, les obligacions de funcionament, així com el tipus d'instal·lacions i les condicions que han de complir.

9.5 Cada nucli zoològic ha de portar un registre amb les dades de cadascun dels animals que hi entren i en surten; es crea, doncs, el llibre de registre, que ha d'estar a disposició de les autoritats competents sempre que aquestes ho requereixin.

Article 10

Comís i aïllament

10.1 Els ministeris responsables de l'Agricultura i del Medi Ambient poden comissar els animals si hi ha indicis de

maltractaments o tortures, si presenten símptomes d'agressió física o desnutrició o si es troben en instal·lacions inadequades.

10.2 Els ministeris responsables d'Agricultura i de Medi Ambient poden ordenar l'aïllament o el comís dels animals, si s'ha diagnosticat una malaltia transmissible a l'home o a d'altres animals, ja sigui per sotmetre'ls a un tractament curatiu adequat o bé per sacrificar-los si és necessari. Excepte que ho prevegin normes particulars, el sacrifici d'aquests animals no comporta cap indemnització o pagament al seu propietari.

10.3 Els animals que hagin causat lesions a persones o a d'altres animals, així com els que siguin sospitosos de patir la ràbia, han de ser sotmesos a control veterinari durant 14 dies. El període d'observació té lloc a la gossera oficial. L'observació d'un animal agressor pot realitzar-se també al domicili del propietari sota la seva responsabilitat i amb un informe previ dels serveis veterinaris.

10.4 Les despeses ocasionades per la retenció, el control i el transport dels animals mencionats van a càrrec dels propietaris.

Article 11

Associacions de protecció i defensa dels animals

11.1 Són associacions de protecció i defensa dels animals les associacions sense finalitat de lucre, legalment constituïdes i que tinguin com a finalitat principal la defensa i la protecció dels animals.

11.2 Les associacions que compleixin els requisits legals vigents han de ser inscrites en un registre creat a aquest efecte. El Govern pot atorgar-los el títol d'entitats col·laboradores i pot convenir-hi la realització d'activitats encaminades a la protecció i la defensa dels animals.

11.3 Aquestes associacions poden instar que es realitzin inspeccions en aquells casos concrets en què hi hagi indicis d'irregularitats.

Títol II. Sanitat

Article 12

Control sanitari

12.1 El Govern ha de vetllar especialment pel control de les malalties infectocontagioses i parasitàries en tot tipus d'animals, que puguin comportar un perjudici per a l'home i per a les poblacions animals, i està facultat per adoptar les mesures necessàries per preservar la salut pública i la salut animal.

12.2 El control sanitari de tota mena d'animals correspon als serveis veterinaris oficials.

Article 13

Epizooties i zoonosis

13.1 El Govern, mitjançant reglament, ha d'establir la llista de les malalties de declaració obligatòria específiques dels animals, que siguin molt difusibles o difícils de combatre (epizooties) i les malalties dels animals que constitueixen perill per a la població humana (zoonosis).

13.2 El ministeri responsable de l'Agricultura i el ministeri responsable de la Sanitat han de proposar al Govern l'actualització periòdica de la qualificació d'aquestes malalties i establir-ne les revisions, i les inspeccions a realitzar com a mesura preventiva.

13.3 S'han d'establir reglamentàriament les mesures pertinents per combatre i controlar tant les epizooties com les zoonosis.

13.4 El ministeri encarregat de la Sanitat ha de comunicar al Ministeri encarregat de l'Agricultura tot cas de zoonosis detectat en persones, perquè s'instaurin, al més aviat possible, les mesures de prevenció i de control.

13.5 El ministeri encarregat de l'Agricultura ha de comunicar al Ministeri encarregat de la Sanitat tot cas de zoonosis detectat en animals, perquè s'instaurin, al més aviat possible, les mesures de prevenció i de control.

Article 14

Comunicació de malalties

14.1 Els veterinaris legalment establerts han de comunicar al més ràpidament

ment possible al Departament d'Agricultura l'existència de qualsevol de les malalties de declaració obligatòria i atènyer-se en tot moment al que ordeni l'autoritat pertinent.

14.2 Els propietaris d'animals, i qualsevol ciutadà, si sospiten que un animal està infectat per les zoonosis o epizooties que hagin estat determinades de declaració obligatòria, tenen l'obligació de posar-ho en coneixement dels serveis veterinaris oficials.

Article 15 *Experimentació*

15.1 La utilització d'animals per a l'experimentació amb finalitats científiques pot fer-se exclusivament quan persegueix la finalitat següent: la investigació per a la prevenció i el guariment de malalties que afectin o puguin afectar negativament d'altres espècies animals i/o l'espècie humana.

15.2 A aquest efecte i amb la finalitat d'assegurar una protecció correcta dels animals, el Govern ha de vetllar perquè els animals utilitzats en l'experimentació rebuin les cures adequades, no se'ls causi sofriments ni dolors innecessaris, i perquè el nombre d'animals utilitzats es redueixi al mínim possible.

15.3 Queda totalment prohibida la venda d'animals per a l'experimentació a laboratoris, a particulars o clíniques sense l'autorització prèvia i el control posterior de les autoritats competents.

15.4 Els exemplars que en el decurs dels processos d'investigació esdevinguin contaminats han de ser convenientment eliminats perquè no constitueixin un perill per a la salut pública o per a la seguretat física de les persones i/o d'altres espècies.

15.5 El Govern ha d'establir per reglament les condicions en què es desenvoluparan els preceptes fixats en aquest article, per a la qual cosa es tindrà en compte el capítol IV del títol V de la Llei general de sanitat del Consell General de data 20 de març de 1989.

Article 16 *Exposicions, concursos i qualsevol manifestació amb presència d'animals*

A excepció del supòsit previst en l'article 6, tota exposició, concurs i qualsevol altra manifestació amb presència d'animals necessita les autoritzacions del Comú concernit per l'acte organitzat, com la del o dels ministeri(s) concernit(s). Les fires tradicionals de caràcter parroquial segueixen organitzant-se segons el costum, amb comunicació prèvia al(s) ministeri(s) concernit(s) per què posi(n) a la disposició dels Comuns els serveis necessaris per al compliment d'aquesta llei.

Títol III. Animals Domèstics

Capítol I. Animals de Companyia

Article 17 *Definició*

A l'efecte d'aquesta Llei s'entén per animals de companyia els animals domèstics que conviuen amb l'home i que habitualment no tenen congèneres de la mateixa espècie en estat salvatge. Compleixen la funció de ser útils a l'home en qualsevol aspecte que no sigui el d'obtenir-ne productes, sinó qualsevol servei relacionat amb el lleure. Són animals de companyia, a més d'aquelles altres espècies que reglamentàriament es determini, totes les subespècies i varietats del gos (*Canis familiaris*) i del gat (*Felis catus*).

Article 18 *Identificació i Registre d'Animals de Companyia*

18.1 Tot animal de companyia que es comercialitzi, se cedeixi o es doni en adopció ha de lliurar-se identificat.

18.2 La identificació s'efectua pels sistemes i amb les característiques de l'animal que s'estableixin reglamentàriament i ha de ser realitzada per un veterinari legalment establert.

18.3 Tot animal de companyia s'ha d'identificar en un termini màxim de cinc mesos a partir de la data de naixement.

18.4 Qualsevol veterinari ha de comunicar al propietari d'un animal no identificat l'obligació d'identificar-lo. En cas de

refús el veterinari ha de notificar el fet al Registre d'Animals de Companyia.

18.5 Els propietaris o els posseïdors d'animals de companyia estan obligats a registrar els seus animals al Registre d'Animals de Companyia, en un termini màxim de cinc mesos a partir de la data de naixement.

18.6 Es crea, doncs, el Registre d'Animals de Companyia sota la tutela del Departament d'Agricultura. El seu funcionament es desenvoluparà reglamentàriament.

Article 19 *Estada d'animals en establiments públics, en transports d'ús públic i la seva circulació en vies públiques*

19.1 L'accés i la permanència de gossos en establiments i transports d'ús públic definits a l'article 7, i sense perjudici del que disposa aquest article, o sempre que el propietari no ho hagi prohibit, i la seva circulació per espais públics comporta el compliment dels requisits següents: portar collar i anar subjectes amb una corretja o cadena.

19.2 Han de portar morrió aquells gossos la perillositat dels quals sigui raonablement previsible ateses llur natura i característiques.

Article 20 *Gos perillós*

20.1 D'acord amb aquesta Llei, un gos és considerat perillós quan sense cap tipus de provocació ni malícia:

mossega o ataca una persona que es comporta pacíficament i d'acord amb la llei, o bé un altre animal, el posseïdor del qual respecta la llei, causant una lesió que comporti una intervenció mèdica o veterinària.

trobant-se a l'exterior de l'habitatge o del vehicle del seu posseïdor, o bé a l'exterior d'una propietat privada degudament tancada, mossega o ataca una persona o un altre animal, o bé manifesta d'una forma evident agressivitat vers una persona que es comporta pacíficament i segons la llei.

20.2 El procediment per determinar si un gos és perillós i l'aplicació de les mesures de control dels gossos perillosos es determina reglamentàriament.

20.3 Sense perjudici del que disposen els apartats 1 i 2, el Govern estableix una reglamentació específica pel que fa als gossos d'atac i els gossos de guarda o defensa.

Article 21 *Sanitat*

Els propietaris o els posseïdors d'animals de companyia estan obligats a complir les mesures sanitàries que estableixi el Govern.

Article 22 *Concursos i exposicions*

22.1 Els locals destinats a concursos o exposicions han de disposar d'un local d'infermeria amb el material suficient per al veterinari, en el qual es puguin atendre aquells animals que necessitin assistència.

22.2 És obligatori, per a tots els animals que participin a concursos o exposicions, presentar la documentació que es deriva del desenvolupament d'aquesta Llei.

Article 23 *Venda*

23.1 Els establiments dedicats a la venda d'animals de companyia han de complir, sense perjudici de les altres disposicions que els són aplicables, les normes següents:

- a) Han de ser declarats nuclis zoològics al Departament d'Agricultura
- b) Han de dur un registre, a disposició dels organismes esmentats, en el qual constin les dades a les quals fa referència l'article 9.5
- c) Els animals s'han de vendre desparasitats, lliures de tota malaltia i identificats

23.2 L'existència d'un servei veterinari dependent de l'establiment que atorga certificats de salut per a la venda dels animals no eximeix el venedor de responsabilitat davant malalties en fase d'incubació no detectades en el moment de la venda

23.3 La venda directa d'animals de companyia assegurada per particulars farà l'objecte d'un reglament

Article 24 *Abandonament*

24.1 A fi d'evitar situacions degradants i per raons de salut pública està prohibit abandonar els animals de companyia.

24.2 Es considera que un animal està abandonat quan no està identificat d'acord amb el que estableix l'article 18 de la present Llei ni va acompanyat de cap persona. En aquest cas la gossiera oficial d'acolliment temporal s'ha de fer càrrec de l'animal i l'ha de retenir fins que sigui recuperat, cedit o sacrificat.

24.3 El termini per recuperar un animal sense identificació és de vuit dies.

24.4 Si l'animal porta identificació, s'ha d'avisar el propietari, i aquest té un termini de deu dies per recuperar-lo, després d'abonar les despeses que ha originat el seu manteniment. Un cop transcorregut aquest temps, si el propietari no l'ha recuperat, l'animal es considera abandonat.

24.5 Els gossos que circulin lliurement fora dels nuclis habitats no es consideren animals abandonats i per a aquests casos s'aplica l'article 8.5.

Article 25 *Servei de recollida i gossiera oficial*

25.1 Correspon a l'Administració la recollida d'animals abandonats que circulin per les vies i els espais públics i el seu transport a la gossiera oficial.

25.2 A l'efecte de l'apartat anterior, correspon al Govern disposar d'unes dependències d'acolliment temporal (gossiera oficial) degudament condicionades segons el que estableix aquesta Llei.

25.3 La gossiera oficial, un cop transcorregut el termini legal perquè els animals siguin recuperats, pot sacrificar-los o donar-los en adopció si aquesta darrera alternativa esdevé factible.

25.4 El sacrifici, l'esterilització, la desparasitació i la vacunació d'aquests animals s'ha de realitzar sota el control d'un veterinari oficial.

25.5 Els propietaris d'animals de companyia poden lliurar-los a la gossiera oficial perquè siguin donats a terceres persones. No obstant això, aquests animals poden ser sacrificats si així ho requereixen els criteris de gestió de la

gossiera. Les despeses ocasionades pels animals mencionats van a càrrec del propietari.

25.6 El Govern pot cedir la gestió de la Gossiera Oficial d'acord amb la normativa vigent.

25.7 El funcionament de la recollida d'animals de companyia i la gestió de la gossiera es desenvolupen reglamentàriament.

Article 26 *Residències i refugis per al manteniment temporal d'animals*

26.1 Les residències d'animals de companyia, les escoles d'ensinistrament i les altres instal·lacions que alberguin animals domèstics de companyia s'han d'inscriure en el Registre de Nuclis Zoològics del Departament d'Agricultura, com a requisit imprescindible per al seu funcionament.

26.2 Les residències d'animals de companyia i les altres instal·lacions d'aquesta mena han de disposar del servei d'un veterinari legalment establert, encarregat de vigilar l'estat físic i sanitari dels animals residents. En el moment de l'entrada, s'ha d'aïllar l'animal fins que el veterinari del centre en dictamini el bon estat sanitari.

26.3 Si un animal es posa malalt, el centre ho ha de comunicar immediatament al propietari o responsable, el qual pot donar l'autorització per a un tractament veterinari o pot recollir l'animal.

26.4 Els titulars de residències d'animals o instal·lacions similars han de prendre les mesures necessàries per evitar contagis entre els animals residents i els del seu entorn, i comunicar als serveis veterinaris de l'Administració les malalties que siguin de declaració obligatòria.

Capítol II. Animals de renda

Article 27 *Definició*

27.1 A l'efecte d'aquesta Llei s'entén per animals de renda aquells que es crien per a la producció de carn, llet, pell o algun altre producte útil per a l'home, els animals de càrrega i aquells que treballen per a l'home en l'agricultura o la ramade-

ria. La relació d'aquests animals s'especifica reglamentàriament.

27.2 Els animals de les espècies especificades reglamentàriament que no compleixen l'article 27.1 es registraran en els nuclis zoològics, tal com es defineixen a l'article 9.

Article 28 *Maneig*

28.1 Les disposicions del títol I i del títol II d'aquesta Llei i que fan referència a les condicions higièniques i sanitàries i de tracte s'apliquen al maneig d'animals. Pel que fa a la sanitat, els animals de renda queden sotmesos a les disposicions i els reglaments vigents i als que en un futur es puguin aprovar.

28.2 Per poder acollir i allotjar animals, les corts, els estables i els altres allotjaments han de:

- a) tenir una zona protegida al medi exterior;
- b) estar ben ventilats;
- c) reunir les condicions higièniques establertes reglamentàriament;
- d) tenir unes dimensions mínimes per animal, tant en superfície com en alçada, que es determinen reglamentàriament i que en tot cas permetin una permanència còmoda de l'animal;
- e) disposar de tanques o altres mitjans que, sense ocasionar danys o molèsties físiques, evitin les fugues;
- f) disposar de sistemes de proveïment d'aigua potable i de subministrament d'aigua a pressió i en quantitat suficient per a la neteja i l'evacuació de líquids residuals per a les espècies que ho requereixin.

Article 29 *Padral*

29.1 El Padral és el registre d'animals de renda que es crien en les explotacions que es troben dins el territori del Principat d'Andorra, adscrit al departament d'Agricultura, sense perjudici del Padral dels respectius Comuns.

29.2 Tot animal de renda ha de ser registrat al Padral del Departament d'Agricultura, sense perjudici del Padral dels respectius Comuns.

29.3 El ministeri responsable de l'Agricultura estableix reglamentàriament les normes que regeixen el Padral.

Títol IV. Fauna salvatge

Article 30 *Fauna autòctona*

30.1 A l'efecte d'aquesta Llei, es defineixen com a espècies de la fauna autòctona les que són originàries d'Andorra o bé s'han introduït i actualment es troben en estat salvatge, incloses les que hi hivernen o hi són de pas.

30.2 Es prohibeix molestar intencionalment la fauna salvatge, especialment durant el període de reproducció, de dependència i d'hivernació.

30.3 Queda prohibit prendre, transportar, vendre i comprar nius, ous i cries d'espècies de la fauna autòctona.

30.4 S'establirà reglamentàriament la llista d'animals perillosos autòctons i se'n prohibirà la venda, la circulació i la tinença, excepte en els casos d'exhibicions o espectacles que, per tal de garantir la seguretat ciutadana, han de ser prèviament autoritzats pel ministeri competent.

Article 31 *Espècies protegides*

31.1 La qualificació d'espècie protegida s'aplica a tota espècie animal de la fauna autòctona que requereixi una protecció especial. Les espècies protegides s'especificuen reglamentàriament.

31.2 La captura, la compra i la venda d'animals morts o vius pertanyents a espècies protegides, de parts o de productes obtinguts a partir d'aquestes espècies, estan prohibides.

31.3 El ministeri responsable del Medi Ambient pot autoritzar la importació, l'exportació, el transport, la possessió, l'exhibició d'animals morts o vius pertanyents a espècies protegides, de parts o de productes obtinguts a partir d'exemplars d'aquestes espècies amb els permisos corresponents i els certificats del país d'origen.

31.4 El ministeri responsable del Medi Ambient pot autoritzar, amb finalitats culturals i de difusió de les campanyes de

protecció i conservació de la fauna, l'exhibició d'exemplars vius o morts pertanyents a espècies protegides, de parts o de productes obtinguts a partir d'exemplars d'aquestes espècies.

31.5 El ministeri responsable del Medi Ambient pot comissar els exemplars vius o morts pertanyents a espècies protegides que estan en possessió de particulars o que són exposats per a la venda o l'exhibició pública que infringeixin aquesta Llei.

31.6 Es prohibeix la destrucció intencional dels hàbitats de reproducció de les espècies protegides.

31.7 En condicions estrictament controlades, el ministeri responsable del Medi Ambient pot autoritzar la captura en viu amb finalitats científiques, culturals, de reproducció en captivitat, de repoblació o de reintroducció en altres zones, d'exemplars adults d'algunes de les espècies protegides. En casos excepcionals i amb els mateixos fins, es pot autoritzar també la recollida d'ous i de cries.

31.8 En cas d'animals morts, o d'animals ferits que s'han de sacrificar perquè no s'aconsegueix que es recuperin, el ministeri responsable del Medi Ambient en pot autoritzar la dissecció i la permanència posterior en centres de caràcter científic, cultural i educatiu.

31.9 Només es permet la dissecció als particulars si es demostra la captura legal de l'animal, i es disposa de l'autorització prèvia del ministeri responsable del Medi Ambient. En cap cas s'autoritza la comercialització dels animals dissecats.

Article 32 *Fauna no autòctona*

32.1 La fauna no autòctona comprèn les espècies animals originàries de fora de l'Estat andorrà que viuen en estat salvatge. Se n'exclouen els animals de companyia definits a l'article 17 i els animals de renda definits a l'article 27.

32.2 La protecció de la fauna no autòctona es regeix pel que estableixen aquesta Llei, els tractats i els convenis internacionals signats per l'Estat andorrà.

32.3 La venda en establiments comercials, la tinença i l'exhibició pública d'animals de la fauna no autòctona que prové d'instal·lacions de cria en captivi-

tat, amb finalitats comercials i degudament legalitzades, requereix, per cada animal, la possessió del certificat acreditatiu de l'origen, a més de la documentació que es pot estipular per via reglamentària.

32.4 La cria en captivitat de fauna no autòctona destinada a la comercialització roman prohibida.

32.5 S'establirà reglamentàriament la llista d'animals perillosos no autòctons i se'n prohibirà la venda, la circulació i la tinença, excepte en els casos d'exhibicions o espectacles que, per tal de garantir la seguretat ciutadana, han de ser prèviament autoritzats pel ministeri competent.

Títol V. Inspecció i control

Article 33

Es competència del ministeri responsable de l'Agricultura vetllar pel compliment de la normativa vigent pel que fa als animals domèstics de companyia i de renda, tal com es defineixen en aquesta Llei.

Es competència del ministeri responsable del Medi Ambient vetllar pel compliment de la normativa vigent pel que fa als animals salvatges, tant els de fauna autòctona com els de fauna no autòctona.

Corresponen als Comuns les facultats d'inspecció i control de la Llei a l'efecte de prevenir les infraccions lleus a) i h) de l'article 34.1.

Títol VI. Infraccions i sancions

Article 34

Les infraccions a les disposicions que regulen la tinença d'animals es classifiquen en faltes lleus, greus o molt greus.

34.1 Són infraccions lleus:

- a) La possessió d'un animal de companyia no identificat i/o no registrat d'acord amb l'article 18
- b) La presència d'animals en establiments de concurrència pública o en transports públics quan el propietari

ho hagi prohibit d'acord amb els articles 7 i 19

c) No notificar per part d'un veterinari el supòsit establert en l'apartat 18.4

d) La venda d'animals als menors d'edat no emancipats sense l'autorització del pare, la mare o el tutor

e) La donació d'un animal com a premi o compensació d'altres adquisicions

f) El transport d'animals amb vulneració dels requisits establerts reglamentàriament segons l'article 3

g) L'incompliment de l'article 2.3

h) Embrutar les vies i els espais públics

i) L'incompliment de l'article 29.2

j) Qualsevol altra infracció a les disposicions d'aquesta Llei o de les normes que la desenvolupin i que no estiguin qualificades de greus o molt greus

34.2 Infraccions greus:

a) El manteniment d'animals sense l'alimentació necessària, en estat de desnutrició, assedegats, o sense proporcionar-los les cures necessàries amb infracció dels articles 2.1 i 4.4

b) El manteniment d'animals en instal·lacions inadequades des del punt de vista higiènic o sanitari

c) L'accés d'animals a tota mena de locals destinats a la fabricació, l'emmagatzematge, el transport i la manipulació d'aliments

d) La circulació i la permanència d'animals a les piscines públiques

e) El no enregistrament com a nucli zoològic d'acord amb l'article 9.1 i la no possessió o la possessió incompleta del llibre de registre establert segons l'apartat 9.5

f) L'incompliment de les mesures sanitàries establertes a l'article 14.2 i a l'article 21

g) L'acolliment i l'allotjament d'animals de renda amb incompliment dels requisits establerts en l'article 28.2

h) La venda ambulant d'animals fora de mercats i fires legalitzades

i) La importació i l'exportació d'animals al país sense tenir en compte els requisits previstos en aquesta Llei

j) Obligar els animals a treballar o a produir en cas de malaltia o desnutrició o a una sobreexplotació que faci perillar la seva salut

k) L'incompliment del que disposa l'article 23

l) L'alienació d'animals amb malalties, llevat el cas que en el moment de la transacció la malaltia sigui desconeguda pel venedor

m) L'incompliment del que disposa l'article 15 pel que fa a l'experimentació

n) L'incompliment de l'article 16

o) L'incompliment de l'article 26

34.3 Infraccions molt greus:

a) L'incompliment del que disposa l'article 5 i l'article 6

b) Els maltractaments i les agressions físiques greus als animals

c) L'abandó d'un animal

d) La no comunicació al Departament d'Agricultura per part d'un veterinari de l'existència de qualsevol epizootia o zoonosi catalogada de declaració obligatòria segons l'article 14.1

e) L'esterilització, la pràctica de mutilacions i el sacrifici sense el control d'un veterinari legalment establert, o en contra de les condicions i dels requisits establerts per aquesta Llei

f) La utilització de mètodes de sacrifici dels animals que contravenen les disposicions d'aquesta Llei

g) El subministrament de substàncies no permeses als animals, amb la finalitat d'augmentar-ne el rendiment o la producció

h) L'incompliment dels requisits establerts a l'article 20 referit a la tinença de gossos perillosos, d'atac o de defensa o de les disposicions reglamentàries que s'estableixin

i) L'incompliment del que disposen els articles 30.2 i 30.3

j) L'incompliment dels requisits establerts als articles 31.2, 31.3, 31.6, 31.7, 31.8 i 31.9 referits a les espècies protegides

k) L'incompliment dels articles 32.3 i 32.4

Article 35

Sancions

35.1 Les infraccions comeses contra aquesta Llei se sancionen amb multes de 10.000 PTA a 2.000.000 PTA.

35.2 La imposició d'una sanció per infraccions de caràcter greu i molt greu pot comportar el comís dels animals afectats. De la mateixa manera, pot comportar la baixa de l'establiment del Registre de

Nuclis Zoològics i el tancament definitiu o la clausura temporal de l'establiment durant un període màxim de dos anys.

35.3- Segons la seva classificació, les infraccions se sancionen de la manera següent:

- a) Infraccions lleus: multa de 10.000 PTA a 50.000 PTA
- b) Infraccions greus: multa de 50.001 PTA a 500.000 PTA
- c) Infraccions molt greus: multa de 500.001 PTA a 2.000.000 PTA

35.4 En la imposició de les sancions s'ha de tenir en compte, per graduar la quantia de les multes i la imposició de les sancions accessòries, els criteris següents:

- a) La transcendència social i el perjudici causat per la infracció comesa
- b) L'ànim de lucre il·lícit i la quantia del benefici obtingut en la comissió de la infracció
- c) La reiteració o la reincidència en la comissió d'infraccions

Article 36

36.1 En cas de reincidència, s'imposa la sanció màxima del nivell que correspongui. I en el cas que la quantia de la sanció ja sigui l'import màxim del nivell de la sanció, la infracció és qualificada en el nivell immediatament superior.

36.2 A l'efecte d'aquesta Llei s'entén per reincidència quan hi ha dues resolucions fermes per la mateixa infracció en el període de dos anys, o de tres anys per les infraccions de diferent naturalesa.

Article 37

La imposició de qualsevol sanció prevista per aquesta Llei no exclou la responsabilitat civil o penal i l'eventual indemnització per danys i perjudicis que puguin correspondre a la persona sancionada. Si hi ha un procés penal en curs se suspèn la tramitació del procediment administratiu fins que es dicti sentència ferma en la via penal.

Article 38

Per imposar les sancions previstes per aquesta Llei cal seguir el procediment sancionador regulat per la normativa vigent.

Article 39

39.1 Mitjançant els seus agents, l'Administració pot procedir al comís d'animals objecte de protecció quan hi hagi indicis racionals d'haver-se comès una infracció tipificada en aquesta Llei com a greu o molt greu i es procedeixi a l'obertura d'un expedient sancionador. El comís té caràcter preventiu fins a la resolució definitiva de l'expedient sancionador, que pot transformar la mesura preventiva de comís en sanció complementària o deixar-la sense efecte i retornar l'animal al propietari. En cas d'acordar-se el comís, l'animal esdevé propietat de l'Administració, que el pot cedir a centres zoològics, retornar-lo al país d'origen o alliberar-lo en el medi natural si es tracta d'una espècie de la fauna autòctona. En tot cas les despeses ocasionades per l'aplicació del present article són a càrrec dels propietaris infractors.

39.2 Correspon als ministeris responsables de l'Agricultura i del Medi Ambient, segons les seves respectives competències, d'inspecció i de control, la incoació, la tramitació i la resolució dels expedients, llevat de la resolució de les sancions molt greus, que correspon al Govern.

No obstant això, els Comuns o els ministeris competents que iniciïn un procediment sancionador s'ho han de comunicar recíprocament. La notificació corresponent comporta la inhibició de l'òrgan notificat per tal de no incoar un procediment sancionador pels mateixos fets.

Correspon als Comuns la incoació, la tramitació i la resolució dels expedients per les infraccions lleus següents: a) i h).

En tot cas, correspon als dos ministeris esmentats la resolució de les sancions greus.

Article 40

Les infraccions a les quals fa referència aquesta Llei prescriuen, al cap d'un any les infraccions lleus, dos anys les greus i tres anys les molt greus. El termini de la prescripció comença a córrer el dia que s'hagi comès la infracció i s'interromp des del moment que el procediment s'adreça contra l'infractor.

Disposició addicional

S'exceptuen d'aquesta Llei i, més concretament de les disposicions contingudes en els articles 4.6 i 34 e), els animals de renda que són donats com a premi en els tradicionals "Quintos".

Disposicions finals

Primera

S'estableix un termini de 12 mesos, comptador des de la data de publicació d'aquesta Llei, per tal que les persones propietàries d'algun tipus d'animal dels especificats en aquesta Llei puguin regular-ne la situació.

Segona

La present Llei deroga tots els textos normatius anteriors que s'hi oposin.

Tercera

Aquesta Llei entrarà en vigor el dia següent de la seva publicació al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

Casa de la Vall, 30 de juny de 1998

Francesc Areny Casal
Sindic General

Nosaltres els Coprínceps la sancionem i promulguem i n'ordenem la publicació en el Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

Jacques Chirac
President de la
República Francesa
Copríncep d'Andorra

Joan Martí Alanís
Bisbe d'Urgell
Copríncep d'Andorra